

Jan Stráský

PhDr. Jan Stráský se narodil 24.12.1940 v Plzni Skvrňanech, v roce 1958 absolvoval obchodní akademii v Plzni a začal pracovat ve Státní bance v Blovicích. V letech 1963 až 1970 studoval filosofii a politickou ekonomii na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Ve Státní bance působil až do roku 1990, nejdříve v Plzni, pak na ústředí v Praze a potom, co v roce 1969 po pěti letech vystoupil a následně v roce 1970 byl vyloučen z tehdejší Komunistické strany, byl přesunut na pobočku v Praze 1. V letech 1990 – 1991 byl náměstkem generálního ředitele Komerční banky.

Během svého působení v Komerční bance se stal externím poradcem předsedy vlády ČR. Od května 1991 do července 1992 byl místopředsedou vlády ČR a zároveň předsedou Hospodářské rady vlády ČR. V roce 1991 se stal zakládajícím členem ODS, od roku 1992 do roku 1997 byl místopředsedou Občanských demokratů. Po volbách v roce 1992, kdy bylo rozhodnuto o rozdělení Československa, se stal posledním premiérem ČSFR, zároveň byl pověřen řízením Ministerstva zahraničního obchodu a po abdikaci Václava Havla v červenci 1992 vykonával i pravomoci prezidenta republiky.

Na začátku roku 1993, po rozpadu ČSFR byl jmenován ministrem dopravy ČR, od roku 1995 až do roku 1998 vedl Ministerstvo zdravotnictví. Potom opustil politiku a v letech 2001 až 2006 byl ředitelem Krajského úřadu Jihočeského kraje. V letech 2011 až 2012 byl ředitelem Správy Národního parku a CHKO Šumava.

Jan Stráský turista

Turistika v pojetí Jana Stráského byla „touha prostorově poznat zemi, nejprve jen její zřetelné prvky a pestrý reliéf, pak čím dál větší detaily, podivuhodnosti přírody a lidského působení“. Už jako dítě, po válce, začal objevovat okolí „Samoty – nesamoty, po tmě o strach, pro kamarády daleko, les šedesát metrů blízko, ale jinak na území krajského města“. Protože se ve čtyřicátých ani padesátých letech nedaly získat turistické, a vlastně ani jiné mapy, kreslil si vlastní plánky míst, kam chodil a jezdil na kole s rodiči a kam se vydával na vlastní dobrodružné několikahodinové klukovské výpravy.

Protože jako dítě neměl Jan Stráský jiné možnosti cestování a poznávání, využil všechny příležitosti na pěší a cyklistické výlety, během nichž poznával okolí Plzně, systematicky procházel a projížděl sám nebo s o pět let mladším bratrem všechny obce s pamětihodnostmi, které našel. O všech cestách si vedl podrobné záznamy a v této činnosti setrval, takže ještě v roce 2005 uvedl ve svém turistickém životopise, že „Čtyřicet osm krát jsem navštívil první jarní slavnou pouť do Úherců u Nýřan. Od nás z domova je to nejkratší cestou 13 km (a 13 zpátky). Naposled jsem tam byl s bratrem v roce 2003, bohužel mi pak za 14 dní zemřel.“

V roce 1953 se Jan Stráský poprvé zúčastnil vícedenní organizované turistické akce. Tehdy vznikající Pionýr nabídl plzeňským školám turistickou akci, o které Jan Stráský doslova píše: „Ani po padesáti letech jí nemohu nic vytknout. Asi padesát dětí, dva učitelé a dva svazáci slovenské národnosti strávili vždy po třech až čtyřech dnech v Kašperských Horách, Sušici, Klatovech a Přešticích. Každý den byl pořádán výlet po okolí, navštívili jsme několik průmyslových závodů, večer byly besedy s tehdy ještě neběžnými diapozitivy.“

Šumava Janu Stráskému učarovala a teprve později poznal i své další turistické ráje: Novohradské hory, Český ráj a na závěr střední školy Vysoké a Nízké Tatry. Slovensko poznal i na vojně, protože narukoval do Žiliny, pak byl převelen na Tachovsko, kde naopak poznával západní pohraničí, dříve pro něho vzdálené na jednodenní výlety z Plzně.

Po návratu z vojny začal sám organizovat turistické dovolené: Sedmidenní Český ráj, Máchův kraj a Jizerky, čtrnáctidenní Beskydy a Jeseníky, šestnáctidenní Malou Fatru, Vysoké a Nízké Tatry a nakonec v roce 1964 třítydenní pěší túru z Bratislavy do Tater, dlouhou 366 km.

V šedesátých letech začaly vycházet turistické průvodce a Jan Stráský se rozhodl pokusit se napřed projít všechna místa podle průvodce Plzeňskem a pak všechny značené trasy v Čechách (a co nejvíce na Slovensku). Jak sám později přiznal, projít všechny trasy se mu nemohlo podařit, hlavně proto, že trasy se vyvíjejí, přeznačkovávají, mění se podle změn v krajině. Dokázal ale navštívit všechny české hrady, kláštery, většinu zřícenin a dvě třetiny zámků.

V šedesátých letech si Jan Stráský pořídil motorku a na té začal podnikat výlety po Československu, ale také za hranice. V roce 1966 absolvoval svou první delší zahraniční cestu přes Maďarsko do Jugoslávie a přes Bulharsko a Rumunsko zpátky. Později na motorce absolvoval cestu do Rakouska a Švýcarska a dokonce do severní Afriky. Bohužel pak byly cesty mimo východní Evropu znemožněny, takže zbyly jen cesty na Balkán a po tehdejší NDR.

Jan Stráský turistický činovník

Koncem šedesátých let Jan Stráský přesídlil do Prahy, kde začal pracovat v centrále Státní banky československé. Tehdy se seznámil s Karlem Kullem, zakladatelem pochodu Praha – Prčice a funkcionářem turistického odboru tehdejší TJ Banka Praha. Tak se Jan Stráský dostal k organizované turistice, pořádání dálkových pochodů, vícedenních přechodů a výletů po Československu a později i zahraničí. Vedle dálkových pochodů pořádal odbor Banka i „nedálkové pochody“, krátké odpolední akce v Praze, na jejichž tradici dnes navazuje cyklus pochodů Prahou turistickou. Poté, co se Karel Kulle stal předsedou pražských turistů, postoupil Jan Stráský na funkci předsedy svazu turistiky OV ČSTV Praha 1 a stal se funkcionářem. To obnášelo organizaci kalendáře akcí, schůze a konference, metodické akce, cvičiteláky, hlášení, dotace a zápisy. Ale také pořádání čtyřadvacetihodinového pochodu okolo Prahy, dlouhého 120 km, rozděleného na osm patnáctikilometrových úseků. Ve svém mateřském oddíle TJ Banka Praha byl Jan Stráský hybatelem a organizátorem tradičních akcí, jako byly zimní přejezdy slovenských hor a Šumavy, Šumavská stovka nebo Májové toulky. Silným motivem pro organizování turistů byla snaha dostat se touto cestou do zahraničí. Tak Jan Stráský patřil k organizátorům zájezdu do Beneluxu, podloženého a zdůvodněného účastí na tradičním dálkovém pochodu v holandském Nijmegenu. Zájezdu se tehdy zúčastnil i člen odboru turistiky a pozdější prezident Václav Klaus. Další zahraniční zájezdy následovaly. V osmdesátých letech odbor Banka zakoupil bývalou školu na Libínském sedle, o jejíž přestavbu na turistickou chatu se Jan Stráský zasloužil zásadním způsobem. Pro něho samotného to znamenalo návrat na milovanou Šumavu, který později vyústil v jeho přestěhování do Prachatic.

V roce 1990 byl obnoven Klub českých turistů, jeho prvním předsedou se stal Jiří Linhart, kterého později vystřídal Jan Havelka. Jan Stráský se stal místopředsedou KČT, kde měl na starosti ekonomiku klubu, ale také se například stal protektorem, ochráncem tehdy vznikající

Asociace turistických oddílů mládeže. Když byl na konferenci KČT v roce 2006 jediným kandidátem na předsedu KČT, pravil k účastníkům konference: „Nezapomínejte, že jsem jen o jedno volební období mladší než (odstupující předseda) Honza Havelka. Začněte tedy hledat mého nástupce.“ Ve funkci předsedy KČT ovšem setrval do roku 2014, kdy ho vystřídal Vratislav Chvátal.

Jan Stráský i potom zůstal věrný turistice, v roce 2015 pomohl s programem setkání turistických oddílů mládeže ve Volarech, staral se o chatu na Libínském sedle. Nebyl už vysokým funkcionářem, ale zůstal činovníkem v tom nejlepším smyslu slova. V roce 2016 byl postižen mozkovou příhodou, která mu znemožnila aktivní turistickou činnost. Přesto ještě vypomáhal Klubu českých turistů třeba při výběru nájemce chaty na šumavských Prášilech nebo svými kontakty v politice při snaze o prosazení zákonů, vstřícných k turistům. Jan Stráský zemřel 6.11.2019 a zanechal za sebou odkaz pečlivě zdokumentovaných turistických cest, odkaz turistického činovníka, člověka, který díky svým zkušenostem dokázal najít řešení v mnoha obtížných situacích.